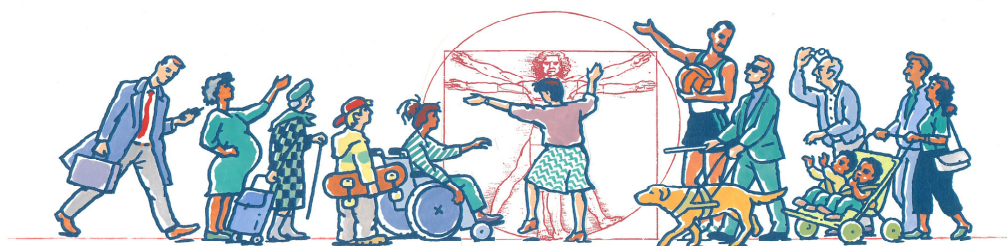

UNIVERSELL UTFORMING

Ressurskommunesatsningen – tiltak K1

Verbal rapport

Ullensaker kommune 2009 – 2010

1 Innledning

Ullensaker er en av 11 nasjonale ressurskommuner for universell utforming. Kommunen deltar i nasjonalt nettverk og mottar årlige stimuleringsmidler fra Miljøverndepartementet for å drive aktivt med utadrettet virksomhet med erfaringsutveksling og formidlingsarbeid knyttet til universell utforming. I tillegg har kommunen forpliktet seg til å arbeide aktivt for å få fram gode resultater i egen kommune. Satsningen er forankret i Regjeringens handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009 – 2013, *Norge universelt utformet 2025*. Handlingsplanen prioriterer fire innsatsområder, samt at det synliggjøres noen tverrsektorielle perspektiver. Innsatsområdene er: bygg og anlegg, planlegging og uteområder, transport og IKT. Ressurskommunesatsningen er et sektorovergripende tiltak som i handlingsplanen omtales som *tiltak K1 – nasjonalt utviklingsprosjekt i fylkeskommuner og kommuner*. Tiltaket inkluderer ressurskommuner, pilotfylker og nye pilotkommuner og koordineres av Miljøverndepartementet.

Fra pilotkommune til ressurskommune for universell utforming

Ullensaker kommune var en av 16 pilotkommuner for universell utforming i Norge. Pilotkommuneprosjektet varte fra 2005 til utgangen av 2008. Gjennom deltakelse i pilotkommuneprosjektet fikk kommunen gode erfaringer gjennom deltakelse i nasjonale nettverk og nasjonale delprosjekter, og hevet kompetansen på fagområdet. I løpet av prosjektperioden økte kompetansen og bevisstheten rundt temaet, og det kom flere eksempler på konkrete, fysiske løsninger som har universell utforming.

Ullensaker kommune mottok brev fra Miljøverndepartementet, datert 16. januar 2009, der kommunen tilbys status som ressurskommune. Rådmannen fremmet sak for hovedutvalg for overordnet planlegging (HOP) 9.mars 2009, der det ble vedtatt at Ullensaker kommune skulle takke ja til å inneha status som ressurskommune for universell utforming.

Ressurskommune for universell utforming 2009-2013

Som ressurskommune ønsker Ullensaker kommune å fortsette satsningen på universell utforming som en kvalitet i planlegging og utbygging. En rolle som ressurskommune innebærer å holde foredrag, ta imot besøk og henvendelser, legge opp befaringer og bidra til det nasjonale og regionale formidlings- og utviklingsarbeidet.

Nye lover og retningslinjer har de siste årene ført til økt oppmerksomhet på universell utforming i mediene og i samfunnet generelt. Gjennom ressurskommunesatsningen har Ullensaker kommune forpliktet seg til å drive utadrettet virksomhet for å formidle erfaringer, samt til å forsette arbeidet i kommunen for å få frem gode eksempler på universell utforming på ulike områder.

Prosjektplan 2009 - 2013

Ullensaker kommune vedtok prosjektplan for ressurskommunesatsningen, tiltak K1, 24. august 2009. Prosjektplanen inneholder også aktivitetsplan som revideres årlig i forbindelse med intern rapportering og politisk behandling i kommunen. Prosjektplanen ble oversendt Miljøverndepartementet 26. august 2009.

Ullensaker kommune legger de nasjonale hovedmålene til grunn for sitt arbeid som ressurskommune (jf prosjektbeskrivelsen fra Miljøverndepartementet, datert 17. mars 2010). Ut i fra hovedmålene er det satt opp resultatmål for kommunen i perioden 2009 – 2013.

1. *Ullensaker skal være forbilde og bidra til at andre kommuner øker sin kunnskap og innsats for universell utforming.*
 - a) Ullensaker deltar på regionale samlinger for å dele sine erfaringer knyttet til universell utforming. Minimum 1 samling årlig i perioden.

- b) Ullensaker kommune er en kommune som er attraktiv å reise til for å lære mer om universell utforming. Det skal gjennomføres opplegg for tre kommunedegasjoner årlig i prosjektperioden.
- c) Ullensaker kommune får frem gode eksempler på universell utforming innen ulike områder i egen kommune, herunder kommunal planlegging, informasjon, sentrumsutvikling, friluftsområder, boliger og drift/vedlikehold.
2. *Ullensaker skal være dialogpartner og bidragsyter i det nasjonale arbeidet for universell utforming.*
- a) Ullensaker kommune deltar på de nasjonale samlingene knyttet til ressurskommunearbeidet.
- b) Ullensaker kommune gir høringsuttalelser ved nasjonale høringer i forbindelse med arbeid knyttet til universell utforming.
3. *Ullensaker skal samarbeide med Akershus fylke om kompetanseheving og formidling av gode eksempler til andre kommuner.*
- a) Ullensaker kommune sprer erfaringer og kunnskap til kommunene på Øvre Romerike.
- b) Ullensaker kommune arrangerer to temadager innen universell utforming for kommunene på Øvre Romerike hvert år i prosjektperioden.
4. *Ullensaker skal være en pådriver og ta initiativ til å sette universell utforming på dagsorden i ulike nettverk og samarbeidsfora.*
- a) Ullensaker kommune er aktive og positive til å dele sine erfaringer og kompetanse på kurs, konferanser, herunder regionale samlinger.
5. *Ullensaker skal formidle sin kunnskap og resultater i ulike nettbaserte og trykte medier.*
- a) Ullensaker kommune har en oppdatert internettside med informasjon om kommunens arbeid innen universell utforming.
- b) Ullensaker kommune arbeider for å få fram informasjon i lokale media, med mål om tre oppslag om universell utforming/tilgjengelighet pr år i prosjektperioden.
6. *Ullensaker skal initiere og delta i delprosjekter sammen med andre kommuner og nasjonale/regionale kompetansemiljøer.*
- a) Ullensaker kommune deltar i ett nasjonalt og/eller regionalt delprosjekt knyttet til universell utforming i prosjektperioden.

Prosjektplanen er vedlegg til rapporten.

2 Organisering og forankring

Universell utforming er forankret i kommuneplanen for Ullensaker 2008-2020, i kommunedelplaner og kommunens styringssystem, balansert målstyring. Dette medfører at sektoransvarsprinsippet står sterkt. Hver enhet/avdeling er ansvarlig for universell utforming innenfor sitt område.

Spesialkonsulent / UU-koordinator

Ansvarlig for ressurskommunesatsningen er ansatt i stilling som spesialkonsulent for universell utforming, ved enhet for plan og næring. Spesialkonsulenten innehar det daglige ansvaret med oppfølging og drift av ressurskommunesatsningen – tiltak K1, og er ansvarlig for tiltak og kvalitetssikring av universell utforming i kommunens planer og prosjekter.

Koordinatoren for universell utforming har også deltatt i delprosjekt hos kommunale eiendommer for å sikre oppfølging av tidligere foretatt kartlegging av kommunale bygninger.

Ressursgruppe

Det er opprettet en ressursgruppe med ansatte innen ulike fagområder i kommunen. Gruppen har representanter fra enhet for kommunale eiendommer, enhet for utbygging, reguleringsavdelingen, enhet for vann, avløp og renovasjon, enhet for grønt, idrett og veg, enhet for rehabilitering, utredning og forebygging, avdeling for fysio- og ergoterapi, byggesaksavdelingen, dokumentcenteret og enhet for plan og næring (UU-koordinator). Enhet for kultur er ikke fast representert i ressursgruppen, men deltar ved behov og i konkrete prosjekter.

Referansegruppe

Eldrerådet og rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne (KRMNF) utgjør referansegruppen til prosjektet. Aktuelle saker sendes til rådene for behandling/orientering. Koordinator for universell utforming har ved flere anledninger deltatt, etter invitasjon, til møter i KRMNF for informasjonsutveksling, og mottar fast kopi av møteinnkalling og protokoll fra møtene i KRMNF.

Styringsgruppe

Hovedutvalg for overordnet planlegging (HOP) er styringsgruppe for ressurskommuneprosjektet. Aktuelle saker vedrørende universell utforming er behandlet her: prosjektplan, søknad om tilskuddsmidler, rapportering og aktivitetsplan.

Rapportering

I tillegg til de tre rapporteringene som skal gjøres til Miljøverndepartementet (statusrapport, økonomisk rapport og verbal rapport), skrives det årlig en statusrapport internt i kommunen som behandles politisk. Statusrapporten behandles i KRMNF og Eldrerådet før den tas opp til behandling i kommunens fire hovedutvalg og Herredsstyret.

3 Metode

Enhet for plan og næring (PlaN) har hovedansvar for oppfølging av ressurskommuneprosjektet. Spesialkonsulent for universell utforming har det daglige ansvaret for fremdrift av ressurskommuneprosjektet, samt for koordinering, veiledning og besvarelse av innkomne forespørsler som knyttes til universell utforming.

Oppfølgingen av universell utforming generelt er lagt til den enkelte sektor og forankret gjennom kommuneplanen, kommunedelplaner for de ulike sektorene og i systemet for balansert målstyring. Sektoransvarsprinsippet står sterkt, og de enkelte enhetene og avdelingene er ansvarlig for å ivareta kravene om universell utforming.

4 Oppnådde resultater

Ullensaker kommune har i prosjektperioden 2009 – 2010 gjennomført en rekke tiltak og vært aktive i flere ulike fora for å formidle kunnskap og erfaringer om universell utforming.

Til hovedmål 1:

- Ullensaker kommune har tatt i mot tre kommunedelegasjoner for informasjon, erfaringsutveksling og befaring.
- Koordinator har bistått Gjerdrum kommune med veiledning i forbindelse med bygging av ny ungdomsskole. Denne skolen fikk i 2010 Statens Byggeskikkpris for blant annet god ivaretagelse av universell utforming.

Til hovedmål 2:

- Universell utforming er innarbeidet i kommunedelplanene for Borgen, Nordkisa og Kløfta.
- Byggesaksavdelingen har samarbeidet med en lokal utbygger om et boligprosjekt der det er fokus på universell utforming, og utbygger har markedsført dette som en verdi. Befaring ble gjennomført i mai 2010.
- For å gjøre Jessheim til et velfungerende og tilgjengelig kollektivknutepunkt har det blitt gjennomført et forprosjekt, "Midt i Jessheim". Universell utforming er lagt inn som et premiss, og prosjektet skal integreres i rullering av kommunedelplanen (byplan) for Jessheim. Planarbeidet startet opp i november 2010.
- Det ble i 2009 innledet et samarbeid med Statens Kartverk i forbindelse med utvikling av et system for å registrere og kartfeste tilgjengeligheten i uteområder. Arbeidet har resultert i et tilgjengelighetskart for Kløfta (juni 2009).
- Ved Nordbytjernet (friluftsområde) er det opparbeidet turstier med ulik bredde og stigningsgrad som er tilgjengelig for alle.
- Enhet for kommunale eiendommer har utarbeidet en "skiltmal" som skal sikre helhetlig og gjenkjennbar skilting i kommunale publikumsbygg. Malen ble vedtatt 2. juni 2010.
- Reguleringsavdelingen har jobbet med kvalitetssystem/rutiner for å sikre at prinsippene om universell utforming blir ivaretatt i reguleringsplanene. Det er utarbeidet en veileder for private planforslag med sjekklister for å kvalitetssikre dette.
- Enhet for vann, avløp og renovasjon har i ny avfallsplan for 2010 – 2014 tatt med at det skal tas hensyn til universell utforming ved tilrettelegging for avfallsordning.

Til hovedmål 3:

- UU-koordinator har holdt foredrag på plantreffet for Akershus fylkeskommune, der tema for foredraget var "erfaringer fra pilotkommuneprosjektet – hva har vi lært".
- Koordinator deltok som innleder på Riksantikvarens utviklingsnett og ressurskommunesamlingen i Risør, mai 2010. Foredraget ble holdt i samarbeid med kulturminnevernkonsulenten i Ullensaker kommune.
- Det har blitt arrangert tre temadager. Tema for dagene har vært stadionområder, transformasjon og utvikling (feb. 09), medvirkning og samarbeid i plan- og byggesaksprosesser (feb. 10) og universell utforming og boliger (nov. 10).
- Koordinator for universell utforming svarer fortløpende på henvendelser knyttet til universell utforming.

Til hovedmål 4:

- Ullensaker kommune v/ koordinator har holdt foredrag om universell utforming og erfaringer fra prosjektet ved flere ulike fora i løpet av prosjektperioden. Dette gjelder blant annet: Hurdal kommune, Norske arkitekters landsforbund, Husbanken, Ski kommune, Akershus fylkeskommune, Funksjonshemmedes landsforbund (FFO) og fagdag for ergoterapeuter i Bærum kommune. Koordinator var innleder på "Course in Universal Design for Baltic and Russian participants" i regi av Deltasenteret.

Til hovedmål 5:

- Lokalavisene på Øvre Romerike, Eidsvoll Ullensaker blad og Romerikes Blad, har hatt flere oppslag som er knyttet til universell utforming.
- Koordinator for universell utforming skrev våren 2010 en artikkel til fagbladet Ergoterapeuten med tittelen "Ergoterapeuter med i pilotprosjekt for universell utforming".
- Kommunen har i perioden jevnlig oppdatert internettsiden med aktuell informasjon om universell utforming. På siden ligger artikler, dokumenter og presentasjoner fra møter der universell utforming har vært tema.

Til hovedmål 6:

- Enhet for kultur har siden 2008 deltatt i et nasjonalt delprosjekt knyttet til universell utforming og kulturminner. Prosjektet har sett på problemstillinger knyttet til tilgjengelighet til verneverdige bygninger og andre typer kulturminner. Resultatet er et prosessverktøy til bruk i arbeidet med kulturminnevern og universell utforming. Veilederen ble publisert i desember 2010.

5 Økonomi

Ullensaker kommune mottar 225 000 kroner i stimuleringsmidler fra Miljøverndepartementet ved rapportering pr november hvert år. Oversikten over anvendte stimuleringsmidler sendes Miljøverndepartementet innen 15. januar påfølgende år.

Stimuleringsmidlene skal dekke deltakelse på nasjonale samlinger, reiser, innledere, lønn med mer. Kommunens bidrag vil i tillegg være personressurser innen universell utforming og ressurser avsatt gjennom budsjettet for inneværende år.

Enhetene Grønt/idrett/veg og Kommunale eiendommer har hatt egne avsatte investeringsmidler til universell utforming. Disse midlene fremkommer ikke i de årlige rapportene.

6 Gevinstrealisering

Ullensaker kommune har så langt hatt en god måloppnåelse i ressurskommuneprosjektet, og ser nytteverdien på flere områder og nivåer, både lokalt og regionalt. Eksempelvis kan det nevnes at ved å arrangere temadager og invitere nabokommunene heves kunnskapsnivået både i kommunens enheter, men også i de andre kommunene på Øvre Romerike. Vedtak av skiltmal for kommunale bygninger kommer lokalbefolkningen til gode, og tilgjengelighetskart på Kløfta har nytteverdi for både innbyggerne og for tilreisende som kommer til kommunen. Ullensaker kommune er en stor kommune med høy vekst, og arbeidet med å sikre universell utforming i kommunal planlegging anses å ha høy nytteverdi, både nå og i fremtiden.

7 Endringer og tillegg

Ullensaker kommune benyttet seg ikke av tilbudet om ekstraordinært tilskudd til kommunerettet satsning (jf notat fra MD 29. juni 2010). Tilbudet ble av ulike årsaker ikke prioritert på daværende tidspunkt, blant annet grunnet ny ansatt i stillingen som uu-koordinator. Kommunen hadde ikke kontakt med andre kommuner som hadde konkrete planer knyttet til universell utforming som var klare til å iverksettes umiddelbart.

8 Prosjektfaglig evaluering

Den prosjektfaglige organiseringen av K1-prosjektet i Ullensaker kommune anses som hensiktsmessig og velfungerende. Organiseringen fanger opp kommunens enheter, avdelinger, bruker- og interessegrupper, samt sikrer at universell utforming forankres politisk i Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne, Eldrerådet, hovedutvalg for helse og sosial, hovedutvalg for eiendom og teknisk drift, hovedutvalg for skole, barnehage og kultur, hovedutvalg for overordnet planlegging og Herredsstyret.

9 Dokumentasjon

Vedlagt er rapport fra en kartlegging av bussholdeplasser langs linje 854 i Ullensaker kommune som ble gjennomført i mai 2010. Befaringen ble gjennomført med representanter fra Ruter, Statens vegvesen avd. Akershus og Ullensaker kommune. Rapporten var grunnlag for at Ullensaker kommune søkte om BRA-midler (tilskudd for mer tilgjengelig kollektivtransport) for 2011.